

SERİ
SERIES
SERIE
SÉRIE

A

CİLT
VOLUME
BAND
TOME

55

SAYI
NUMBER
HEFT
FASCICULE

1

2005

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
ORMAN FAKÜLTESİ
D E R G İ S İ

REVIEW OF THE FACULTY OF FORESTRY,
UNIVERSITY OF ISTANBUL

ZEITSCHRIFT DER FORSTLICHEN FAKULTÄT
DER UNIVERSITÄT ISTANBUL

REVUE DE LA FACULTÉ FORESTIÈRE
DE L'UNIVERSITÉ D'ISTANBUL

EMİRGAN PARKI'NDA KULLANICILARIN MEMNUNİYET DERECELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ¹⁾

Ar. Gör. Nilüfer KART²⁾

Kısa Özet

Ülkemizde kentleşme olgusunun, diğer ülkelere oranla daha büyük bir hızla ve plansız olarak artması, aşırı nüfus artışına ve sonucunda da insana dönük mekanların kaybolmasına, toplumsal yaşam kalitesinin bozulmasına ve gerek kent içi gerek kent çevresi açık alanların giderek yitirilmesine sebep olmaktadır.

Bu bağlamda araştırmamızın temel amacı, Emirgan Parkı'nın, doğal ve tarihi kimliğinin incelenip, zaman içindeki doğal, kültürel, sosyal ve estetik değerlere bağlı olarak gerçekleşen fiziksel değişiminin irdelenmesi ve bugünkü kullanımının, kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerini ne derece karşıladığı, kullanıcıların memnuniyet durumlarının ne olduğunu belirlemek ve doğal doku tahribi olmaksızın sürdürülebilir kullanımının sağlanmasına yönelik öneriler getirmektir.

Anahtar Kelimeler: Kullanıcı memnuniyeti, Kent parkları, Emirgan parkı

1.GİRİŞ

Kent geleneğinin en önemli kısımlarından biri de açık alanlardır. Bu alanlar, kentin mimari formunun en önemli elemanı olması, sosyal ve psikolojik anlamda toplumun gelişmesine yardımcı olması ve ekolojik olarak da kent bütününe hizmet etmesi bakımından kente ayrı bir değer kazandırır. Geçmişten günümüze, parklar ve yeşil alanlar da tıpkı kentler gibi, toplumların yaşam biçimine, kültürüne göre fonksiyonel farklılıklar göstermişlerdir.

Kentsel açık alanların tarihi, yerleşim birimlerinin tarihi kadar eski olup, insanların yerleşik hayata geçmesiyle birlikte şekillenmeye başlamış ve günümüze kadar gelmiştir. Kent yaşamını sürdürmeye başlayan insanlar, her dönemde doğayla başbaşa kalarak ruhsal ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılamak istemişler ve bunun sonucunda da daha güzel kentler ve yaşanılabilir çevreler yaratmak için girişimlerde bulunmuşlardır. Ancak ilerleyen yıllarda bu girişimler, daha çok kentlerdeki hızlı ve ani büyüme sonucundaki düzenli ve huzurlu kent ortamlarının yerini alan karmaşık ve değişken ortamların çözümüne dönüşmüştür. Çözümler, kentlerdeki park ve bahçelerin sayısını artırmak şeklinde olmuş, soyluların kullanımında olan çeşitli açık alanlar, halkın kullanımına sunulmuş ve bunu kent bütününe hizmet etmesi amaçlanan çeşitli büyüklükteki park planlamaları izlemiştir. Ancak bugün yoğun kent yaşamı tüm dünyada

¹⁾ I.Ü. Peyzaj Planlama ve Tasarım Anabilim Dalı'nda hazırlanan aynı adlı Yüksek Lisans Tezi özeti

²⁾ I.Ü. Orman Fakültesi Peyzaj Planlama ve Tasarım Anabilim Dalı

etkisini göstermekte olup, açık ve yeşil alanlar gerçekleştirilmesi gereken amaçlara yetişemez duruma gelmiştir.

Kentler, toplumsal aktivitelerin ve bireysel davranışların zaman ve mekan boyutunda biçimlendiği ortamlar olduğu için sürekli bir değişim ve gelişim gösterirler (YAŞLICA ve ark. 1999). Günümüzde kentlerde yaşanan bu değişim ve dönüşümler ile birlikte sosyo-kültürel simgeler ve yaşam biçimleri, kentlere yeni bir kurgu getirmektedir. Kentte yaşayanların, kent mekanı ile kurdukları ilişkinin en önemli parçasından birini mekansal kimlik oluşturmaktadır. Kentte yaşayanların (kullanıcıların), kent mekânını nasıl benimsediği, ne ölçüde kullandığı, ne tür anlamlar yüklediği gibi konular bir mekânın kimliğini oluşturmada en önemli konulardır (YÜCESOY/GÖKBULUT 1999).

Sosyal aktiviteleri yönlendiren uyarıcılardan olan kişisel ve toplumsal davranışlar, kişinin yaş, cinsiyet, eğitim, gelir düzeyi vb. kişisel veriler olduğu kadar aile çevresi, ortak kültür, ahlak değerleri ve geçmişteki deneyimleri gibi sosyo-psikolojik, sosyo-kültürel verilere de bağlıdır (YAŞLICA 1999). Ancak sosyal uyarıcılar yanında tüm kent mekânlarının algılanmasını yönlendirecek ve beraberinde memnuniyetini yada memnuniyetsizliğini getirecek fiziksel uyarıcılar da vardır. Bunlar; ekoloji, topografya, sınırlar, eğitim, bitki örtüsü ve iklim gibi fiziksel özellikler ile biçim, boyutlar, renk ve ışık, kot farkları, malzeme ve doku, kentsel donatılar gibi mimari özellikler ve gürültü, kir, toz,,duman ve koku gibi çevresel faktörlerdir (AKTÜRK 1991).

Dış mekân yaşantısı; zorunlu aktiviteler, isteğe bağlı aktiviteler ve sosyal aktiviteler olarak gruplandırılır. Zorunlu aktiviteler, günlük yaşantımızın sürekliliğini sağlayan aktivitelerdir. Okula yada işe gitmek, dolmuş yada otobüs beklemek, alışveriş yapmak zorunlu aktiviteler arasında sayılabilir. Bunlar fiziksel çevre koşulları ve kalitesi ne olursa olsun yapılması gerekli aktivitelerdir. İsteğe bağlı aktiviteler, yürüyüş yapmak, koşmak, piknik yapmak gibi zamanın ve mekânın uygunluk durumuna göre değişim gösteren aktivitelerdir. Bir başka deyişle, gerekli dış çevre koşullarının ve fiziksel mekân kalitesinin düşük ve yetersiz olduğu durumlarda, kentsel mekânlarda isteğe bağlı aktiviteler kaybolurken, sadece gerçekten zorunlu aktiviteler yer almaktadır. Fiziksel çevre ve kent planlama, isteğe bağlı aktivitelerin niteliği ve niceliği üzerinde etkili en önemli faktördür. Sosyal aktiviteler ise, kentsel mekânlarda diğer insanların varlığına bağlı olarak ortaya çıkar. Bunlar oyun oynayan çocukları, açık hava konserlerini, festivalleri kapsayan görmeye ve duymaya dayalı aktivitelerdir. Farklı kentsel mekânlarda, meydanlarda, parklarda, sokaklarda, alışveriş merkezlerinde yer alabilirler. Başka aktivitelerin ve başka insanların varlığı sonucunda kendiliğinden oluştuğu için bileşke aktiviteler olarak da tanımlanabilirler. Bu bağlamda zorunlu ve isteğe bağlı aktiviteler için gerekli ve yeterli fiziksel çevre koşulları sağlandığında, sosyal aktiviteler de desteklenmiş ve artırılmış olacaktır (GEHL 1987).

Zorunlu ve isteğe bağlı aktiviteler için oluşturulan fiziksel çevre koşulları yaşam kalitesini oluşturmaktadır. Bir kentsel mekânda gerçekleştirilmesi gereken kalite özellikleri şu şekilde sıralanmaktadır;

▪ **Yaşanabilirlik:** Çevre insanların kendilerini yeniden üretebilmelerine uygun gerekli hava, ışık, enerji vb. girdileri sağlamalı, güvenli ve kararlı olmalıdır.

▪ **İşlevine uygunluk:** İşlevin ergonomik olarak, kültürel davranış kalıpları açısından, konumuna ve yerine uygun olmasıdır. Toplumda işlevin zaman içinde değişeceği düşünülürse, uygunluğunun zaman içinde sürebilmesi için esnekliğe de sahip olması gerekecektir.

▪ **Kolay okunurluk, öğrenilebilirlik ve kestirebilirlik:** Bir kentsel çevrenin başarısı, yeterli açıklıkta algılanabilmesi ve kolayca öğrenilebilmesine bağlıdır. Çevrenin özgün olması için kişilere kendini hatırlatabilecek özellikleri olması gerekmektedir.

▪ **Sağladığı görsel doyum:** Ölçek, oran, renk ve dokunun biraraya gelişindeki özellik ve estetik değerlerdir.

▪ **Çağrım sal algılama yoluyla anlam yüklenmiş olmak:** Bir tasarımın yer niteliği, kimlik kazanması, ona sembolik algılamaları teşvik edecek anlamlar yüklenmesiyle sağlanmaktadır. Kimlik ve anlam, zamana göre değişebilir. Önemli olan kimlik ve anlamın değişmesi değil ama sürekliliğin sağlanmasıdır.

▪ **Özel ve kamu denetiminde olan mekanların dengesi:** Kentsel mekanlar kamuya açıktır. Sahip olduğu özellikler, toplum tarafından tüketilebilir. Bu nedenle, toplumun her kesimine fırsat eşitliği tanınmalıdır. Kamu mekanları, özel bir kesimin simgesel hegemonyasına karşı korunmalıdır.

▪ **Gerçekleştirilebilirlik:** Gerçekçi olmak, hayata geçirilmek ve öngörülen yaşam biçiminin yaratılması ve sürdürülebilmesidir (TEKELİ 1994).

Planlama alanında aktivitelerin kullanım yoğunluğu, kullanım süreleri, kullanıcıların oranları kullanım potansiyelidir. Bu potansiyeli belirlemeden hazırlanan planların başarısı şüphelidir ve yeterli araştırma yapılmadan böyle bir kamu potansiyelinin bulunması beklenilemez. Alandaki kişisel ve toplumsal davranışların çözümlenmesi planlamaya sosyal boyut getirebilecektir. Tasarımcıların 'Neyi?, Kime?, Nasıl?' tasarladıklarını ortaya koyabilmeleri planlamanın gerçek hedeflerinin bulunmasını sağlayacaktır. Bu tasarımlarda alandaki her yerleşik kişi ve diğer kullanıcıların fikirlerini almak ve değerlendirmek elbette çok zaman ve emek isteyen bir uğraş olacaktır. Uygun oranda anketler veya belirli kullanıcı grupları üzerinde çalışmak tasarım için yeterli bilgi birikimi oluşturulacaktır (YAŞLICA 1991).

Araştırma konumuz olan kullanıcı memnuniyetinin değerlendirilmesi, bir alanın planlama sonrası analizini içermektedir. Bu analiz ile birlikte kullanıcı kitlesinin memnuniyet durumu saptanarak, memnuniyetsizliğin ortaya çıktığı durumların belirlenmesi ve çalışılan mekanının zamanla değişen kullanıcı istek ve gereksinimlerine göre tekrar ele alınıp düzenlenmesine yönelik verilerin edinilmesi amaçları güdülmektedir.

2. MATERYAL VE METOD

Araştırmamızın temel amacı, kentsel yerleşme alanında, özellikle yaz aylarında yoğun kullanıcı talebine hizmet eden Emirgan Parkı'nın, doğal ve tarihi kimliğinin tarihsel süreç içerisinde incelenip, zaman içindeki doğal, kültürel, sosyal ve estetik değerlere bağlı olarak gerçekleşen fiziksel değişiminin irdelenmesi ve bugünkü kullanımının, kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerini ne derece karşıladığı, kullanıcıların memnuniyet durumlarının ne olduğunu belirlemektir.

Araştırma amacının gerçekleştirilebilmesi için konuya ilişkin literatür taraması yapılmış, Emirgan Senti'nin demografik yapısı ile ilgili olarak Sarıyer İlçesi, Emirgan Mahallesi Muhtarlığı'ndan bilgiler alınmıştır. İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Park ve Bahçeler Müdürlüğü'nden 1/1000 ölçekli Emirgan ve çevresine ait haritalar sağlanmıştır. Sarıyer İlçesi, Emirgan Mahallesi Muhtarlığı ile görüşülerek Emirgan Mahallesi ve Emirgan Korusu hakkında genel bilgiler alınmış, istek ve şikayetler hakkında görüş alışverişinde bulunulmuştur.

Söz konusu çalışmanın amacına ulaşılabilmesi için araştırma alanında anketler yapılmıştır. Kullanıcı gereksinim ve tercihlerinin ayrıntılı bir biçimde saptanabilmesi amacıyla

oluşturulan ve (Ek 1)'de formu verilmiş olan bu anketler, 4 bölüm ve 31 sorudan oluşmaktadır. Yanıt veren kişilerin rasgele seçildiği ve karşılıklı görüşme ile yürütülen anket çalışmasında, hafta sonu ve hafta içi farklı kullanıcı kitlesine hizmet ettiği düşünüldüğünden, anketler de eşit sayıda olmak üzere hafta içi ve hafta sonu olarak uygulanmıştır (BURNS ve ark. 1996). Anket çalışması dönem olarak 2001 yılının Mayıs-Haziran aylarında gerçekleştirilmiştir. Söz konusu ayların seçilmesinde, parkın en yoğun kullanıldığı dönemin bu aylarda olması kriter olmuştur.

Anketler sonucunda elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SPSS (Statistical Package for the Social Sciences- Sosyal Bilimler İçin İstatistiksel Paket) paket programı kullanılmıştır. Anketler, % 95 katılım ve %95 güven sınırına göre 100 adet uygulanmıştır (KALIPSIZ 1994). Tüm sorular yüzde ve sıklık durumlarına göre değerlendirilmiş olup ayrıca uygun sorular, birbirleri arasında ilişkinin olup olmadığının bulunması amacıyla çaprazlanıp değerlendirilerek kullanıcı memnuniyetine ilişkin daha ayrıntılı sonuçlara ulaşılmıştır.

Anketler, istatistiksel yöntem olarak iki değişken arasında ilişkinin olup olmadığını sorgulayan Khi-Kare (χ^2) bağımsızlık testi ile yapılmıştır. Güven düzeyi, % 5'lik bir yanılı payıyla $p \leq 0.05$ alınmıştır.

3. BULGULAR

3.1 Araştırma Alanı ve Çevresinin Tanıtımı

Emirgan Semti, Boğaziçi'nin Avrupa yakasında, Baltalimanı ile İstinye arasındaki semt olup, idari olarak Sarıyer İlçesi'ne bağlı bir mahalle olan Emirgan ile birlikte ayrı mahalleler olan Boyacıköy, Baltalimanı ve Reşit Paşa'yı da kapsamaktadır.

Araştırma alanımız olan Emirgan Parkı ise 472.000 m²'lik bir yüzölçüme sahip olup, Baltalimanı ile İstinye arasında yer alan Emirgan Semti'nin kuzey batısındaki yamaçlar ve sırt üzerinde yer almaktadır.

XVI. yüzyılın başlarına kadar yerleşme olmayan Emirgan'da XVI. yüzyılın ortalarında Nişancı Feridun Bey'e bağışlanan bu alanda, bir yazlık köşk, bir av köşkü ve yazlık bahçelerin yapımı ile semt iskan edilmeye başlamıştır (AYSU 1994). Bu dönemde bölge Feridun Bey Bahçeleri adıyla anılmaya başlandı. Ancak daha sonra Emirgüneoğlu'nun buradaki ikameti dolayısıyla, Emirgüne Bahçesi adıyla anılan semtin adı Emirgan olarak günümüze gelmiştir.

Günümüzde Emirgan, asırlık çınar ağaçlarının altındaki çay bahçeleri ve Emirgan sırtlarını kaplayan yemyeşil korusuyla İstanbulluların yaz - kış hem mesire, hem de gezinti amaçlı yararlandıkları bir dinlenme merkezidir.

Emirgan Semti'ne bu önemli doğal, kültürel ve tarihsel özellikleri kazandıran mekanlar; Şerifler Yalısı, Mirgün Hastanesi, Emirgan Cami, Emirgan Çeşmesi, Çınaraltı Kahvesi ve Emirgan Parkı'dır.

Emirgan Parkı'nda, yoğun bir bitki örtüsü ve yaşlı ağaçlar bulunduğundan korunak ve yiyecek olanağı nedeniyle doğal yaşam için büyük önem taşımaktadır. Binaların ve göletlerin yakın çevresi ile koruya dikilen ağaç ve çalı türlerinin sayısı 120'den fazladır. *Cinnamomum camphora*, İstanbul'da belki de Türkiye'de tek bir ağaçla Emirgan Parkı'nda temsil edilmektedir (YALTIKIRIK ve ark. 1997).

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı olan Emirgan Korusu, koruya ayrı bir değer kazandıran Sarı Köşk, Pembe Köşk ve Beyaz Köşk'ü içinde barındırmaktadır. Özellikle Türkiye Turing Otomobil Kurumu'nca restore edilerek halka açılan Sarı Köşk ile özgün bir çevre

düzenlemesi içinde yaptırılan kır kahvesi, kullanım potansiyelini artırıcı donatılar olarak ilgi çekmektedir (YALTIRIK 1994).

Parkın bir başka özelliği de her yıl mayıs ayında düzenlenen "Lale Bayramı" dır. İlk kez 1960'ta, laleciliği geliştirmek ve lale yetiştiriciliğini teşvik etmek amacıyla düzenlenen bu bayram boyunca park, tarhlar dolusu lalelerin oluşturduğu değişik bir görüntü sunmaktadır. Ancak her yıl düzenlenen bu bayram, gelenekselliğini sürdürmeyiip, günümüze kadar gelememiştir.

Emirgan yerleşiminin bitiminde yer alan ve sahilden tepelere kadar uzanan Emirgan Korusu İstanbul Büyükşehir Belediyesi mülkiyetinde olup İstanbul halkının rekreasyonel kullanımına hizmet vermektedir. Araç girişinin ücretli olduğu Emirgan Parkı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü'ne bağlı bir şeflikle idare edilmektedir.

3.2 Kullanıcıların Memnuniyet Derecelerinin Değerlendirilmesi

Araştırma alanı olarak seçilen Emirgan Parkı'nın kullanıcı memnuniyeti açısından irdelenmesi amacıyla anket çalışması yapılmıştır. Bu çalışmadan elde edilen değerlendirmelerde kullanıcı grubunu oluşturan bireylerin rekreasyonel kullanımını etkileyen unsurlarla birlikte alandan karşılaştırmalı memnuniyet dereceleri saptanmıştır.

3.2.1 Ankete Katılan Kullanıcıların Sosyo-Ekonomik Yapısı

3.2.1.1 Cinsiyet Durumu

Cinsiyet durumuna göre, Emirgan Parkı kullanıcılarını %45 oranı ile kadınların, %55 oranı ile ise erkeklerin kullandığı saptanmıştır. Kullanıcılarda homojen dağılım gözlenmiştir.

3.2.1.2 Yaş Grubu

Kullanıcıların yaş gruplarına göre dağılımında, alanı en çok 26-40 yaş grubu, ikinci olarak 19-25 yaş grubu, üçüncü olarak 41-60 yaş grubu, dördüncü olarak 0-18 yaş grubu ve en son olarak da 61 yaş ve üzeri grupların kullandığı tespit edilmiştir.

3.2.1.3 Eğitim Durumu

Kullanıcıların eğitim durumu dağılımında, %15 oranı ile ilköğretim mezunu, %47 oranı ile lise mezunu, %31 oran ile üniversite mezunu ve %7'lik bir oran ile master/doktora eğitim düzeyindeki kullanıcılar yer almaktadır.

3.2.1.4 Meslek Dağılımı

Emirgan Parkı, kullanıcıların meslek grubu bakımından homojen bir dağılım göstermemektedir. Alanı sırasıyla %25 oranı ile serbest meslek sahipleri, %19 ile öğrenciler, %13 ile memurlar, %10 ile ev hanımı ve işsiz grup, % 8 ile işçiler, % 6 ile emekliler kullanmaktadır. %9'luk bir oranla da diğer meslek gruplarından kullanıcılar alanı kullanmaktadır.

3.2.1.5 Aylık Gelir Durumu

Araştırma alanımızı en çok % 46 oranı ile 100-400 milyon TL.'lik gelir grubu kullanırken, ikinci olarak % 28 oranı ile 0-100 milyon TL., üçüncü olarak % 18 oranı ile 400-700 milyon TL. ve son olarak da % 8 ile 700 milyon TL.ve üstü gelir grubu kullanıcıları kullanmaktadır.

İnsanların rekreasyon faaliyetlerini gerçekleştirebilmeleri ve bu boş zamanlarını nerede ve nasıl değerlendireceklerinin kararını verebilmede gelir durumu son derece önemli bir etken olarak göze çarpmaktadır. Alt ve orta gelir grubu kullanıcılar uzak rekreasyonel alanlar yerine kent içerisinde yer alan ve yaşadıkları bölgelere yakın alanları tercih etmektedirler. Bu durum yaptığımız anket çalışmasında kendini göstermekte, alt ve orta gelir düzeyindeki kullanıcıların oranı %74'ü bulmaktadır.

3.2.1.6 İstanbul'da Yaşanılan Yer

Emirgan Parkı'nı % 57 oranla en çok Beşiktaş- Beyoğlu- Şişli- Sarıyer bölgelerinde oturanlar kullanan ikinci olarak %29 ile Bakırköy- Fatih- Eminönü- Zeytinburnu- Avcılar bölgelerinde oturanlar ve son olarak da Kadıköy- Maltepe- Üsküdar- Kartal- Pendik- Beykoz bölgelerinde oturanlar kullanılmaktadır. Buna göre araştırma alanını kullananlar daha çok parka yakın bölgelerde oturan kullanıcılarıdır. Yakınlık ve uzaklık bir rekreasyon alanının kullanımı yoğunluğu açısından önemli bir kriterdir.

3.2.1.7 Konut Tipi Dağılımı

Oturulan konut tipi rekreasyonel faaliyet gereksiniminde ve süresinde önemli bir kriterdir. Emirgan Parkı kullanıcıları % 63 oranı ile apartman dairesinde yaşarken daha sonra sırasıyla % 20 oranı ile toplukonut apartman dairesi, % 9 oranı ile müstakil evde yaşayanlar, % 5 oranı ile gecekondular ve % 3 oranı ile diğer yerlerde yaşayanlar oluşturmaktadır. Buradan da anlaşılacağı gibi en çok apartman dairesi ve toplukonut apartman dairesinde oturanların kentsel rekreasyon alanlarına gereksinimi olmaktadır. Aynı şekilde farklı bir ifade olarak; çıkarılabilecek sonuç ise müstakil evlerde ve toplu konutlarda yaşayan kullanıcıların görsel olarak da olsa yeşil çevreye yönelik ihtiyaçlarını kısmen giderebilmekte olduklarıdır.

3.2.1.8 Oturulan Evin Bahçe Durumu

Oturulan evin tipi kadar bahçeli olup olmadığı da rekreasyon ihtiyacında önemli rol oynamaktadır. Kullanıcıları oturdukları ev incelendiğinde % 52 oranı ile evlerinin bahçesi olanlar, % 48 oranı ile evlerinin bahçesi olmayanlar oluşturmaktadır. Evlerinin bahçesi olan kullanıcıların yüksek bir oran göstermesinin, bahçe anlayışımızın gerek yüzölçüm gerekse fonksiyonel anlamda yeterince gelişmiş olmamasından kaynaklandığı ve yanıltıcı bir sonuç olduğu düşünülmektedir.

3.2.2 Ulaşım Durumu

3.2.2.1 Parka Gelinen Araç

Kullanıcılar parka % 41 oranı ile özel oto ile gelmeyi tercih ederken, daha sonra sırasıyla % 33 oranı ile toplu taşıt ile, % 21 oranı ile yaya olarak, % 3 oranı ile taksi ve %1 oranı ile bisiklet ve motosiklet ile gelmektedir. Özel oto ile gelenlerin bir kısmının da olsa kuru içine araçla girdiği düşünülürse kuru içerisinde görsel ve estetik açıdan kirlilik yaratmakla birlikte, doğal hayata zarar verebileceği yapılacak yeni düzenlemelerde göz önüne alınması gereken bir kriter olarak karşımıza çıkmaktadır.

3.2.2.2 Otopark Sorununun Belirlenmesi

Kullanıcılar, park ve çevresinde % 66'lık oran ile otopark sorununun olmadığını, % 33'lük oran ile otopark sorununun olduğunu belirtirken, % 2'lik bir oranda kullanıcıların ise fikri

yoktur. Bir önceki soru ile paralellik gösteren durum; kullanıcıların araçlarını daha ziyade koru çevresindeki sokaklara park ettiği'dir. Emirgan Korusu içerisinde de bazı mekanların (işletmeler, yol kenarları, piknik alanları) araç parkına müsaade vermesi sebebiyle bölgede otopark sorunu olmadığı kullanıcılar tarafından belirtilmiştir.

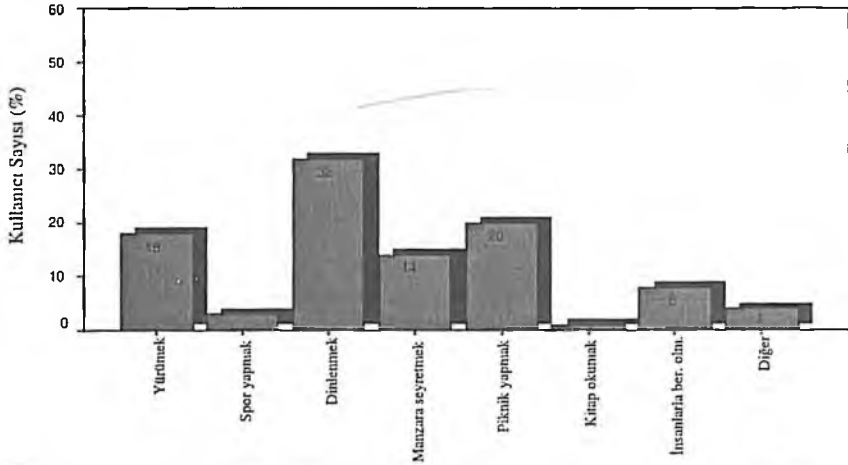
3.2.3 Ankete Katılan Kullanıcıların Emirgan Parkı'nın Kullanımına Ait Bilgiler

3.2.3.1 Parkın Kullanılma Amacı

Emirgan Parkı'nın kullanılma amacı, sırasıyla %32 oranı ile dinlenme, %20 ile piknik yapmak, %18 ile yürümek, %14 ile manzara seyretmek, %8 ile diğer insanlarla birarada olmak, %3 ile spor yapmak ve %1 ile de kitap okumak gelmektedir. Tüm bu aktivitelerden farklı bir amaç için bu parkı seçen kullanıcıların oranı ise %4 olmaktadır (Şekil 1).

3.2.3.2 Parka En Çok Geline Mevsim

Kullanıcılar araştırma alanımıza en çok % 59 oranı ile yazın gelmeyi tercih ederken, ikinci olarak %28 ile her mevsim, %8 ile sonbaharda, %5 ile de ilkbaharda gelmeyi tercih etmektedirler. Kış kullanıcılarına ise rastlanılmamıştır.

Şekil 1: Parkın kullanılma amacı
Figure 1: Usage possibilities of the park

3.2.3.3 En Çok Geline Gün

Anket değerlendirmelerine göre araştırma alanımız %53 oranı ile en çok hafta sonu kullanılırken, %30 ile değişken, %10 ile hafta içi ve %7 ile her zaman tercih edilen bir mekan olmaktadır.

3.2.3.4 En Çok Gelinen Vakit

Kullanıcılar, Emirgan Parkı'na %54 oranı ile en çok öğleden sonra gelmeyi tercih ederken, ikinci olarak %19 oranı ile sabah-öğle, üçüncü olarak % 13 oranı ile öğle arası ve akşam üstü ve dördüncü olarak da %1 oranı ile akşam gelmeyi tercih etmektedirler. Bu sonuçlara göre araştırma alanımızın gece kullanımının son derece az olduğu görülmektedir. Parkta yapılacak yeni düzenleme ile gece kullanımının da etkin hale getirilmesi gerekmektedir. Bu da önce güvenlik hizmetinin artırılması daha sonra da gerekli aydınlatmanın sağlanmasıyla mümkün olabilecektir.

3.2.3.5 Parkta Geçirilen Zaman

Anket sonuçlarına göre, kullanıcılar, parkta %56 oranı ile 1-3 saat, %33 oranı ile 3-5 saat, %9 oranı ile 5 saatten fazla ve %2 oranı ile de 1 saatten az vakit geçirmektedirler. Kullanıcıların parkta gelişlerindeki farklı sebep ve amaçlar (koşu ve yürüyüş, günün değişik saatlerinde işletmelerden faydalanma, dinlenme vb. amaçlı kısa süreli kullanımlar) parka geliş zamanını etkilediği gibi parkta kalış süresini de etkilemektedir.

3.2.3.6 Parka Geliş Sıklığı

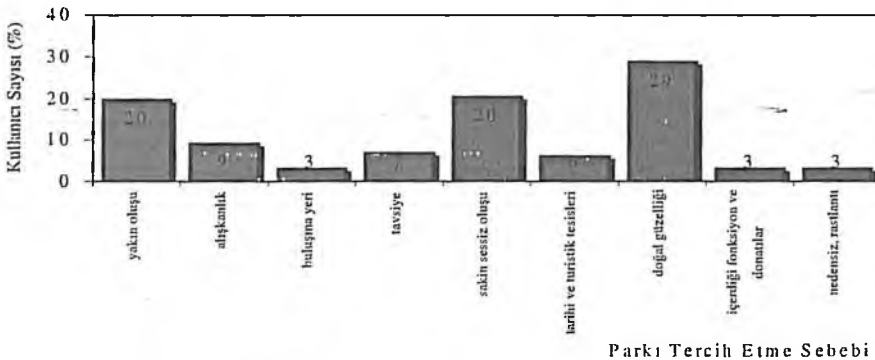
Kullanıcıların parka geliş sıklığı sırasıyla şu şekildedir; %26 oranı ile ayda bir, % 22 oranı ile 3 ayda bir, %19 oranı ile 15 günde bir, %15 oranı ile haftada bir, %10 oranı ile ilk defa, %5 oranı ile yılda bir ve %1 oranı ile her gün olmaktadır. Araştırma alanına tüm bu zamanlardan farklı şekilde gelen kullanıcıların oranı ise %2 olmaktadır.

3.2.3.7 Parka Gelinen Kişi

Kullanıcılar, alana %47 oranı ile en çok arkadaşları ile gelmeyi tercih ederken, %36 oranı ile aile, %11 oranı ile yalnız ve %3 oranı ile komşuları ile gelmeyi tercih etmektedir. Tüm bu gruplardan başka %3 oranı ile de diğer insanlarla gelmeyi tercih etmektedir.

3.2.3.8 Parkı Tercih Etme Sebebi

Birden fazla seçeneekli bu soruda kullanıcıların bu parkı seçme sebebi sırasıyla %29 oranı ile doğal güzelliği, %20 oranı ile sakin, sessiz oluşu, %19 oranı ile yakın oluşu, %9 ile alışkanlık, %6.8 ile tavsiye, %6 ile tarihi turistik değeri ve tesisleri gezme, %3 oranı ile de buluşma yeri, içerdiği fonksiyon ve donatılar ve nedensiz, rastlantıdır. Ankete katılan kullanıcılardan hiç kimse bakımlı olduğu için şikânet tercih etmemiştir (Şekil 2).

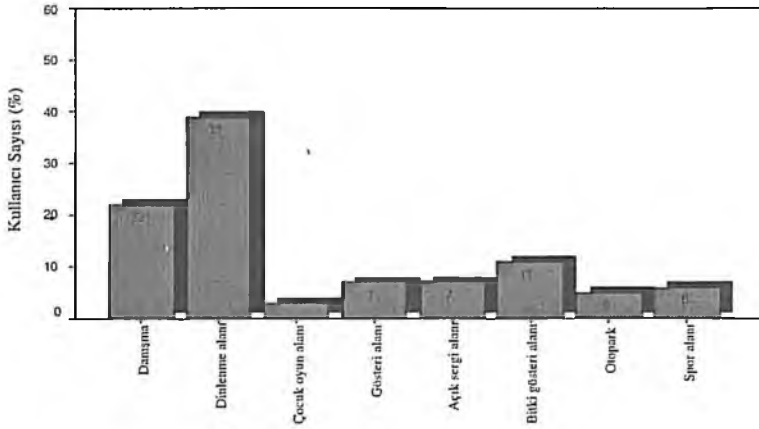
Şekil 2: Parkı tercih etme sebebi
Figure 2: Reason of prefer this park

3.2.3.9 Parkta İstenen Fonksiyonların Öncelik Sırası

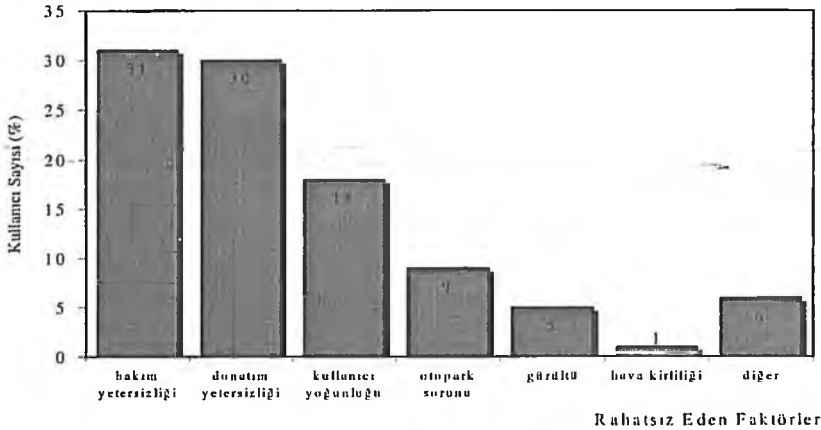
Anket verilerine göre kullanıcılar, araştırma alanında ilk sırada %39 oranında dinlenme alanı görmek istemektedirler. Diğer oranlar sırasıyla şöyledir; %22 oranı ile çok amaçlı bir merkez (danışma gibi), %11 oranı ile bitki gösteri alanı, %7 oranı ile açık hava gösteri alanı ve açık sergi alanı, %6 oranı ile spor alanı ve %2 ile de çocuk oyun alanı istenmektedir. Diğer birçok sorudan çıkan sonuçlarda olduğu gibi bu sorudan da anlaşılacağı üzere park dinlenme amaçlı bir kullanıma sahiptir (Şekil 3).

3.2.3.10 Parkta Rahatsız Eden Faktörler

Çok seçenekli bu anket sorusunda araştırma alanında kullanıcıları rahatsız eden faktörlerin oranları şöyledir; %31 oranı ile en çok bakım çalışmalarının yetersizliği, daha sonra sırasıyla %30 ile donatı yetersizliği, %18 ile kullanıcı yoğunluğu, %9 ile otopark sorunu, %5 ile gürültü, %1 ile hava kirliliği ve %1 oranı ile de hava kirliliğidir (Şekil 4).

Şekil 3: Parkta bulunan donatıların istenme oranı
Figure 3: Ratio of functions which are stated in the park

Şekil 4: Rahatsızlık yaratan faktörler
Figure 4: Disturbance factors

3.2.3.11 Yaya Dolaşımı

Kullanıcılar, anket sonuçlarına göre %81 ile parkta yaya dolaşımını rahat sağlayabildiğini söylerken, %19 ile rahat dolaşamadığını ifade etmektedirler.

3.2.3.12 Yakın Çevre ile Park Arası Ulaşım

Ankete katılanlar, yakın çevre ile park arası ulaşımın %78 oranı ile yeterli olduğunu söylerken, %22 oranı ile yeterli olmadığını ifade etmektedirler.

3.2.3.13 Parkın En Çok Sevilen Mekanı

Parkın en çok sevilen mekanı, %42 ile yapay gölet ve çevresi olurken, %34 ile köşkler, %14 ile her yeri ve %10 ile de ormanlık alan ve piknik alanı seçilmiştir.

3.2.3.14 Parkın Bakım Çalışmalarından Memnuniyet Durumu

Ankete katılanlar araştırma alanındaki bakım çalışmalarından %24 oranı ile memnun olduğunu söylerken, %76 oranı ile de memnun olmadığını söylemektedir. Personel eksikliği sebebiyle yetersiz yapılan bakım çalışmaları kullanıcılar tarafından da belirtilmiştir.

3.2.3.15 Parkın Güvenlik Hizmetlerinden Memnuniyet Durumu

Ankete katılanlar araştırma alanındaki güvenlik hizmetlerinden %30 oranı ile memnun olduğunu söylerken, %70 oranı ile de memnun olmadığını söylemektedir. Bir önceki soruda da belirtildiği gibi personel yetersizliği bu soruda da karşımıza çıkmaktadır. Kullanıcılarla yapılan anket çalışması sırasında kullanıcıların ifadelerine göre alanı günün belli saatlerinde (sabah erken saatlerinde ve akşam saatleri) güvenlik sorunu sebebiyle kullanamamaktadırlar.

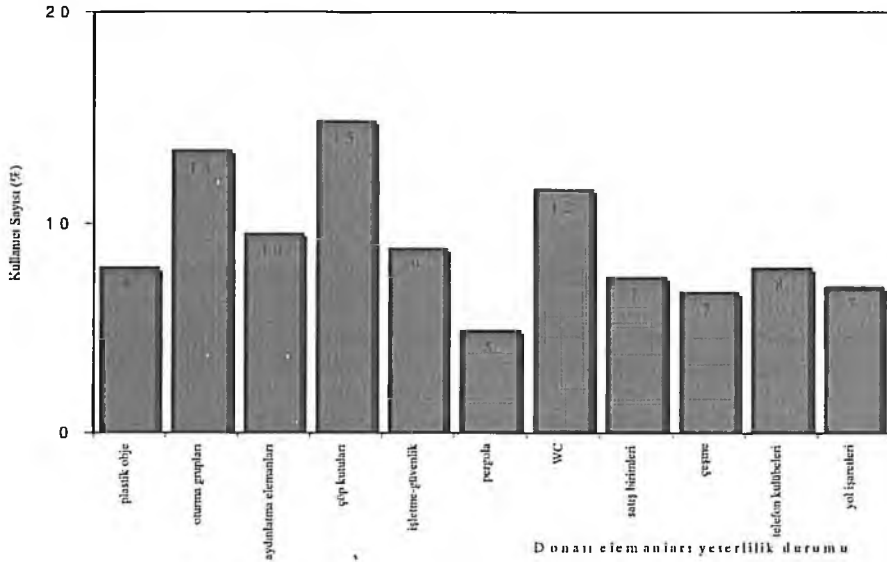
3.2.4 Donatılar

3.2.4.1 Parktaki Donatı Elemanlarının Yeterlilik Durumu

Ankete katılanlar araştırma alanındaki donatı elemanlarının %26 oranı ile yeterli olduğunu söylerken, %74 oranı ile de yeterli olmadığını söylemektedir.

3.2.4.2 Parktaki Donatı Elemanlarının Durumu

Ankete katılanlar, çok seçenekli bu soru ile araştırma alanında %15 oranı ile en çok çöp kutularının, daha sonra %13 oranı ile oturma grupları ve banklar, %12 oranı ile WC, %9 oranı ile aydınlatma elemanı, %9 oranı ile işletmeler ve güvenlik, %8 oranı ile telefon kulübeleri ve plastik objeler, %7 oranı ile satış birimleri, yol işaretleri ve yönlendirici levhalar ve çeşme, %5 oranı ile pergolanın eksik olduğunu söylemektedirler (Şekil 5).

Şekil 5: Donatı elemanları yeterlilik durumu
Figure 5: Sufficiency of urban furnitures

3.2.4.3 Parktaki Donatı Elemanlarından Memnuniyet Durumu

Ankete katılanlar, -2'den 2'ye kadar değerlendirilen bir skala ile parktaki donatı elemanlarından memnuniyet durumunu değerlendirmiştir. -2 hiç memnun değil, -1 memnun değil, 0 fikri yok, 1 memnun ve 2'nin çok memnun olarak değerlendirmeye alındığı bu soruda şu sonuçlar elde edilmiştir.

Ankete katılan kullanıcılar plastik objelerden %29 oranında memnun değilim derken, %65 oranında ise memnun olduğunu belirtmişlerdir. %6 oranında fikri yok seçeneği seçilirken çok memnun ve hiç memnun değil seçenekleri kimse tarafından seçilmemiştir. Buna göre kullanıcılardan elde edilen sonuçlara göre anketten plastik objelerden memnuniyet durumu ortaya çıkmıştır.

Kullanıcılar, oturma gruplarından %1 oranında hiç memnun değil seçeneği seçilirken, %54 oranında memnun değil, %38 oranında memnun ve %7 oranında ise çok memnun seçenekleri seçilmiştir. Buna göre anketten oturma gruplarından memnuniyetsizlik durumu ortaya çıkmıştır.

Kullanıcılar, çöp kutularından %29 oranında hiç memnun değil cevabını seçerken, %35 oranı ile memnun değil ve %36 oranı ile de memnun seçeneğini tercih etmişlerdir. Buna göre anket ile çöp kutularından memnuniyetsizlik durumu belirlenmiştir.

Kullanıcılar, %36 oranı ile işletmeler ve güvenlikten hiç memnun olmadığını, %43 oranı ile memnun olmadığını ve %21 oranı ile de memnun olduğunu belirtmişlerdir. Buna göre anketten memnuniyetsizlik durumu ortaya çıkmıştır.

Kullanıcılar, spor alanından %10 oranında hiç memnun değilken, %21 oranında memnun değil, %25 oranında memnun sonucu çıkmıştır. %44 oranında fikri yok seçeneği seçilmiştir. Bu kadar büyük bir oranla fikrim yok seçeneğinin seçilmesi ile alanın çok fazla spor amaçlı (basketbol, futbol vb.) kullanılmadığı sonucu çıkarılabilir.

Kullanıcılar, %4 oranı ile aydınlatma elemanlarından hiç memnun olmadıklarını söylerken, %57 oranı ile memnun değil, %38 oranı ile memnun olduğunu söylemektedirler. %1 oranı ile de fikri yok seçeneği seçilmiştir. Bu sonuca göre kullanıcılar aydınlatma elemanlarını yetersiz bulmaktadırlar.

Kullanıcılar, alandaki WC'lerden %9 oranında hiç memnun değil, %54 oranında memnun değil ve %33 oranı ile memnun sonucu ortaya çıkmıştır. Buna göre kullanıcılar alandaki WC'lerden adet olarak ve alandaki konumu itibarıyla memnun olmamaktadır. Ayrıca WC'lerden bir tanesi doğal dokuya uygun malzemeden yapılmış olmakla beraber bir diğeri ise tamamen uyumsuz ve bakımsızdır. WC'lerin insan sağlığı için önemi unutulmadan bakımının yapılması gerekmektedir.

Ankete katılanlar, çocuk oyun alanından %4 oranında hiç memnun değilken, %25 oranında memnun değil, %18 oranında memnun olduklarını belirtirken, %53 oranında ise fikri yok seçeneği seçilmiştir. Parkta çocuk oyun alanına fazla ihtiyaç duyulmadığı saptanmıştır.

Kullanıcılar, donatı elemanlarından olan çeşme için %1 oranında hiç memnun değil, %29 oranında memnun değil ve %68 oranında memnun seçeneğini seçmişlerdir. Buna göre anket sonuçlarından çeşme donatılarından memnuniyet durumu ortaya çıkmıştır.

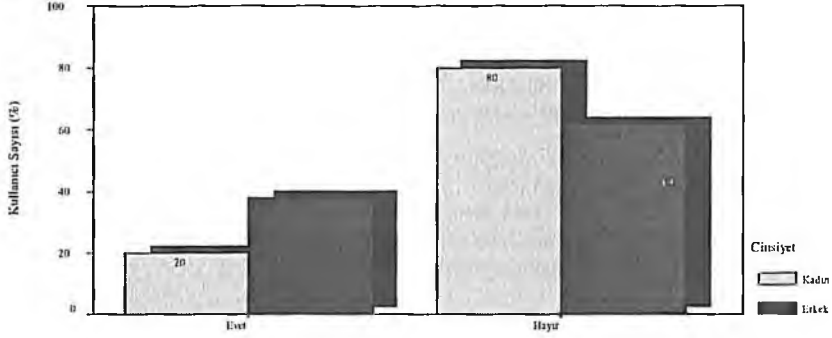
Kullanıcılar, alandaki su ögesinden %40 oranında memnun, %60 oranında ise çok memnun olduklarını belirtmişlerdir. Buna göre su ögesi için %100 oranında bir memnuniyet söz konusudur.

Kullanıcılar, parktaki yol işaretleri ve yönlendirici levhalar için %1 oranında hiç memnun değil, %20 oranında memnun değil, %72 oranında memnun ve %1 oranında çok memnun olduklarını belirtmişlerdir. Buna göre yol işaretleri ve yönlendirici levhalar için memnuniyet durumu ortaya çıkmıştır.

3.2.5. Kullanıcıların Sosyo-Ekonomik Özellikleri ile Emirgan Parkı Kullanımlarının Karşılaştırılması

3.2.5.1. Cinsiyet – Güvenlik Hizmetlerinden Memnuniyet İlişkisi

Cinsiyet ile parktaki güvenlik hizmetlerinden memnuniyet sorusu çaprazlandığında $p=0.048$ olarak bulunduğu ve $p \leq 0.05$ eşitliği sağlandığından anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Erkekler alanın güvenlik hizmetlerinden %38.2 oranında memnuniyet duyarken, kadınlar ise %20 oranında memnun olduğu saptanmıştır. Buna göre kadınlar, alanın güvenlik hizmetlerinden memnuniyetsizlik duymaktadırlar. Kadın kullanıcıların sayısı arttıkça güvensizlik oranının arttığı söylenebilir. Ancak her iki cinsiyet grubu da alandaki güvenlik hizmetlerinden memnun olmadığı belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre parkta güvenlik görevlilerinin dolaşması hem kullanıcıların rahatı ve huzuru için hem de doğal dokusunun yangın vb. çeşitli etkilere korunması amacıyla gerekmektedir (Şekil 6).

Şekil 6: Cinsiyet – güvenlik hizmetlerinden memnuniyet ilişkisi

Figure 6: Relation between gender-security service

3.2.5.2 Eğitim Durumu – Rahatsız Eden Faktör İlişkisi

Buna göre eğitim durumu arttıkça bakım çalışmalarının yetersiz olduğunu söyleyenlerin ve bundan rahatsız olanların oranı artmaktadır.

3.2.5.3 İstanbul'da Yaşanılan Yer – Alanı Tercih Sebebi İlişkisi

Anket sonuçlarına göre İstanbul'da yaşanılan yer ile Parkı tercih sebebi çaprazlandığında Beşiktaş-Beyoğlu-Şişli-Sarıyer ilçelerinde oturanlar parkı %92.3 oranı ile yakın oluşu sebebiyle tercih ettikleri ortaya çıkmıştır. Diğer ilçeler ise Bakırköy-Fatih-Eminönü-Zeytinburnu-Avcılar semtinde oturanlar %6.9 oranında parkı yakın oluşu sebebiyle tercih ederken Kadıköy-Maltepe-Üsküdar-Kartal-Pendik-Beykoz semtlerinde oturanlardan hiç kimse bu seçeneği seçmemiştir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Tarihsel süreç incelendiğinde, insanların rekreasyonel ihtiyaçlarının devamlı bir artış içerisinde olduğu bilinmektedir. Özellikle kentsel yaşamın getirdiği stres, bu ihtiyacın artmasına neden olmaktadır. Bu sebeple de kent insanının farklı cinsiyet, yaş, meslek grupları ve özellikle yaşam farklılıkları için kent içinde rahatlayabileceği, canlılık kazanabileceği, hem ruhsal hem de bedensel olarak yenilenebileceği çeşitli mekanların kazandırılması gerekmektedir. Bu mekanlar içerisinde en önemlisi kentsel rekreasyon alanları olarak hizmet veren kent parklarıdır. Yeni düzenlenecek kent parklarının günümüz koşulları dikkate alınarak planlanması, mevcut kent parklarının ise sürekliliğinin sağlanması gerekmektedir. Bu mekanların sürekliliği sahip olduğu özgün doğal ve kültürel değerlerin canlılığını yitirmeden korunması ve geliştirilmesi ile mümkündür. Ayrıca bu mekanın kullanım sürekliliğinin de kullanıcı memnuniyeti ile sağlandığı düşünüldüğünde kullanıcı istek ve ihtiyaçlarının belirlenmesi gerekliliği de ortaya çıkacaktır. Bu çalışmada Emirgan Parkı'nın doğal dokusunun korunması, mekansal kalitesinin artırılması ve kullanıcı istek ve ihtiyaçları doğrultusunda yeniden ele alınarak revizyonunun yapılması gerekliliği sonucu ortaya çıkmıştır.

Araştırma kapsamında incelenen Emirgan Parkı, Boğaziçi Avrupa yakasının en önemli korularından bir tanesidir. Ancak şu anki bilinçsiz kullanımından dolayı doğal dokusu bozulmakta, en önemli özelliği olan koru özelliğini ve beraberinde çevresel kalitesini yitirmektedir. Ülkemiz genelinde koru ve parklar için geçerli olan çevresel kalitenin azalması,

doğal dokunun ve kültürel çevrenin tahribi, bakımsızlık vb. sorunların Emirgan Parkı'nda belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmada kullanıcıların sosyo-ekonomik yapıları belirlenip, donatı elemanlarının ve fonksiyon alanlarının değerlendirilip, problemler saptanarak ne tip çözüm önerileri geliştirilebileceği irdelenmiştir. Bu çalışmada belirlenen amaçlar doğrultusunda elde edilen sonuçlar aşağıda açıklanmıştır:

- Emirgan Parkı'nın %37 oranı ile en çok 26-40 yaş grubu tarafından kullanıldığı görülmektedir. Bunun sonucunda diğer yaş gruplarının da gereksinimlerine göre mevcut donatıların iyileştirilmesi (çocuk oyun alanı, spor alanı vb.) ve eksik donatıların tamamlanması, ancak herşeyden önce Emirgan Parkı'nın koru olduğu unutulmadan, doğal dokuyu bozmadan bir revizyona gidilmesi gerekliliği ortaya konmuştur.

- Meslek gruplarına göre bir değerlendirme yapıldığında %25 oranı ile serbest meslek sahiplerinin ve %19 oranı ile öğrencilerin parkın en büyük kullanıcıları olduğunu görülmektedir. Yapılacak düzenlemelerde parkı en yoğun olarak kullananların istek ve beklentileri dikkate alınmalıdır. Ancak bu değerlendirme peyzaj mimarlığı prensipleri de dikkate alınarak yapılmalıdır. Yalnızca kullanıcı beklenti ve isteklerinin karşılanması değil öncelikli olarak eğitici bir anlayışla meslek ilkeleri gözönünde bulundurulmalıdır.

- Gelir gruplarına göre bir değerlendirme yapıldığında, bu parktan en çok 100-400 milyon gelire sahip, orta gelir grubuna mensup kişilerin (%46) yararlandığı saptanmıştır.

- Emirgan Parkı kullanıcıları %36 oranı ile 20 yıl ve daha uzun süredir İstanbul'da yaşayanlardan oluşmaktadır. Rekreasyonel faaliyetlerde alanı sahiplenme, koruma-kullanma dengesini sağlaması açısından çok önemlidir. Ayrıca uzun süredir İstanbul'da yaşayan insanların kentsel stresi daha uzun zamandır taşımakta oldukları ve rekreasyonel aktivitelere daha fazla gereksinim duydukları söylenebilir. Anketten çıkan sonuç da bunu kanıtlar niteliktedir.

- Kent parkının kullanım yoğunluğu parkın yakınlığı ile direkt ilgili olan bir kriterdir. Özellikle kent yaşamında insanların trafikte geçirdikleri sürelerin artması neticesinde, rekreasyonel aktiviteler için daha yakın noktalar tercih edilmektedir. Anketten çıkan sonuçlarda bunu doğrular nitelik taşımaktadır. Buna göre Emirgan Parkı'nı en çok Beşiktaş-Beyoğlu-Şişli-Sarıyer bölgesinde oturanlar (%57) kullanmaktadır.

- Emirgan Parkı'nı kullananların %63 oranıyla apartman dairesinde oturduğu saptanmıştır. Buna göre rekreasyon gereksiniminin insanların yaşadıkları yerlere göre değiştiği söylenebilir.

- Emirgan Parkı %32 ile dinlenme amaçlı ve %20 oranı ile piknik amaçlı kullanılmaktadır. Buna göre parkta yapılacak bir revizyon ile öncelikle dinlenme ve piknik alanlarının iyileştirilmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir. Piknik alanlarında yakılan mangallara karşı yazı ile alınan önlemlerin yetersiz olduğu düşünüldüğünde başka tedbirlerin de alınması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Alanda güvenlik elemanlarının dolaşması hem insan güvenliği hem de alanın güvenliği açısından son derece önemlidir.

- Emirgan Parkı, anket sonuçlarına göre %59 oranı ile en çok yazın kullanılmaktadır. Bu sonuca göre diğer mevsimlerde kullanımının artırılması amacıyla birtakım düzenlemelere gidilmesi mümkündür.

- Alan, en çok doğal güzelliği sebebiyle daha sonra sakin sessiz oluşu ve yakın oluşu sebebiyle tercih edilmektedir. Bu nedenle yapılacak düzenlemelerde öncelikle alanın doğal güzelliklerinin korunması amaçlanmalıdır.

- Kullanıcıların ankette yapmış oldukları sıralamaya göre alanda ilk iki sırada en çok istenen fonksiyon alanı dinlenme alanıdır. Daha sonra sırasıyla alanda açık sergi alanı, gösteri alanı, bitki gösteri alanı ve çocuk oyun alanı istenmektedir. Kullanıcıların bu istek ve ihtiyaçları gözönünde bulundurularak bir revizyon planının yapılması gerekmektedir.

- Ankete göre kullanıcılar en çok bakım yetersizliği ve donatı yetersizliğinden şikayetçi olmaktadır. Eğitim durumu arttıkça bakım çalışmalarından memnuniyetsizlik oranı da artmaktadır. Ankete cevap verenlerden ilköğretim mezunları %33.3 oranı ile, lise mezunları %78.7 ile, üniversite mezunları %87.1 oranı ve master/doktora düzeyindekiler %100 oranı ile bakım çalışmalarından memnun olmadıkları saptanmıştır.

- Kullanıcılar, %76 oranı ile bakım çalışmalarından, %70 oranı ile de güvenlik hizmetlerinden memnun olmadıklarını ifade etmişlerdir. Güvenlik hizmetlerinden memnuniyet durumunu cinsiyete göre değerlendirildiğinde kadınların %80 oranı ile, erkeklerin ise %61.8 oranı ile parktaki güvenlik hizmetlerinden memnun olmadığı saptanmıştır. Buna göre kadın kullanıcı sayısı arttıkça parktaki memnuniyetsizlik artmaktadır.

- Anketten çıkan sonuca göre kullanıcılar, parkta en çok çöp kutuları, oturma bankları, WC, aydınlatma elemanları ile işletmeler ve güvenlik donatılarının eksik olduğunu ifade etmişlerdir.

- Kullanıcılara alandaki donatılardan memnuniyet durumu sorulduğunda; plastik objelerden %65 oranı ile memnuniyet, oturma gruplarından %54 oranında memnuniyetsizlik, aydınlatma elemanlarından %58 oranı ile memnuniyet, çöp kutularından %65 oranı ile memnuniyetsizlik, işletmeler ve güvenlikten %79 oranı ile memnuniyetsizlik, WC birimlerinden %63 oranı ile memnuniyetsizlik, çeşmeden %68 oranı ile memnuniyet, su ögesinden %100 memnuniyet ve yol işaretleri ile yönlendirici levhalardan %72 oranı ile memnuniyet sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca spor alanından %31 oranı ile memnuniyetsizlik, %25 oranı ile memnuniyet durumu ve %44 ile fikri olmadığı sonucu ve çocuk oyun alanından %29 oranı ile memnuniyetsizlik, %18 ile memnuniyet durumu ve %53 oranı ile fikri olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Buna göre çocuk oyun alanı ile spor alanının parkta çok fazla kullanılmadığı ve alanda bu fonksiyonlara fazla ihtiyaç duyulmadığı belirlenmiştir. Su ögesi insanların ruhsal dinlenmelerini sağlaması yanında Türk Kültürünün ayrılmaz bir parçası olduğu düşünüldüğünde kullanıcılar tarafından kabul görmektedir.

- Spor alanından memnuniyet durumunu cinsiyete göre değerlendirdiğimizde kadınlar %4.4 oranı ile hiç memnun değil, %11.1 oranı ile memnun değil, %15.6 oranı ile memnun ve %68.9 oranı ile de fikri olmadığını belirtmişlerdir. Erkek kullanıcılar ise %14.5 ile hiç memnun değil, %29.1 oranı ile memnun değil, %32.7 ile memnun ve %23.6 oranı ile de fikri olmadığını belirtmişlerdir. Buna göre spor alanı büyük çoğunlukla bilinmemektedir.

- Kullanıcıların İstanbul'da yaşadıkları yer ile hafta sonunu spor yaparak değerlendirme karşılaştırıldığında Bakırköy - Fatih - Eminönü - Zeytinburnu - Avcılar semtlerinde oturanlar %13.8, Beşiktaş - Beyoğlu - Şişli - Sarıyer semtlerinde oturanlar %43.9 ve Kadıköy - Maltepe - Üsküdar - Kartal - Pendik - Beykoz semtlerinde oturanlar %28.6 oranı ile spor yaparak değerlendirmektedirler. Buna göre rekreasyonel faaliyetlerde rekreasyon alanının yakınlığının önemli olduğu gözönüne alınırsa en çok Beşiktaş - Beyoğlu - Şişli - Sarıyer semtlerinde oturanların spor yapma imkanı olduğu söylenebilir. Rekreasyon alanlarının artırılması ile insanların rekreasyonel etkinliklere katılma oranının artırılacağı ve hem bedensel hem de zihinsel olarak daha rahat bir yaşam sağlayabilecekleri söylenebilir.

Anketlerden edinilen bilgiler dışında tespit edilen diğer sorunlar ise şu şekilde açıklanabilmektedir;

6. How long have you lived in Istanbul?
 a. 0-5 year c. 11-15 year e. 20 year and more
 b. 6-10 year d. 16-20 year
7. İstanbul'da nerede oturuyorsunuz?
 a. Bakırköy- Fatih- Eminönü- Zeytinburnu- Avcılar
 b. Beşiktaş- Beyoğlu- Şişli- Sarıyer
 c. Kadıköy- Maltepe- Üsküdar- Kartal- Pendik-Beykoz
7. Where do you live in Istanbul?
 a. Bakırköy- Fatih- Eminönü- Zeytinburnu- Avcılar
 b. Beşiktaş- Beyoğlu- Şişli- Sarıyer
 c. Kadıköy- Maltepe- Üsküdar- Kartal- Pendik-Beykoz
8. Kaç yıldan beri bu semtte yaşıyorsunuz?
 a. 0-5 yıl b. 6-10 yıl c. 11-15 yıl d. 16-20 yıl e. 20 yıldan fazla
8. How long have you been in this location?
 a. 0-5 year b. 6-10 year c. 11-15 year d. 16-20 year e. More than 20 years
9. Konut tipiniz nedir?
 a. Apartman dairesi c. Müstakil ev e. Diğer
 b. Toplukonut apartman dairesi d. Gecekondu
9. What is your house type?
 a. Flat c. Private house e. Other
 b. Mass house d. Shanty
10. Oturduğunuz evin bahçesi var mı?
 a. Evet b. Hayır
10. Does your house have a garden?
 a. Yes b. No

BÖLÜM II. ULAŞIM PART II. TRANSPORT

11. Bu parka hangi araçla geldiniz ?
 a. Yaya c. Motosiklet e. Özel oto
 b. Bisiklet d. Taksi f. Toplu taşıma ile
11. How did you come to this park ?
 a. By foot c. By motorcycle e. By private car
 b. By bicycle d. By taxi f. By mass transportation
12. Park ve çevresi için otopark sorunu var mı?
 a. Evet b. Hayır
12. Did you have a parking problem in the park and surroundings?
 a. Yes b. No

BÖLÜM III. KULLANIMLAR PART III. ACTIVITIES

13. Hafta sonunu nasıl değerlendirirsiniz? (En çok 3 tercih)
 a. Gezerek
 b. Spor yaparak
 c. Aktif kültürel uğraşı (müzik, şiir, ...)
 d. Pasif kültürel uğraşı (sinema, tiyatro, ...)
 e. Parklara giderek

- f. Evde çeşitli uğraşı
g. Şehir dışı, kırsal alanlara giderek
h. Hobilerle uğraşı
i. Kursa giderek
13. What kinds of activities do you do on weekends? (Max 3 choice)
a. Sight seeing
b. Sporting
c. Active cultural event
d. Pasive culturel event
e. Spent time at parks
f. Variable occupation in house
g. Spend time at rural places
h. Occupation with hobbies
i. Going to courses
14. Bu parkı hangi amaçla kullanıyorsunuz?
a. Yürümek d. Manzara seyretmek g. Diğer insanlarla bir arada olmak
b. Spor yapmak e. Piknik yapmak h. Diğer
c. Dinlenmek f. Kitap okumak
14. What kinds of activities do you have at this park?
a. Walking d. Sight seeing g. Gathering with others
b. Sporting e. Picnic h. Other
c. Relaxing f. Reading books
15. En çok hangi mevsimlerde geliyorsunuz ?
a. İlkbahar b. Yaz c. Sonbahar d. Kış e. Her mevsim
15. Which season do you usually come this park ?
a. Spring b. Summer c. Autumn d. Winter e. All seasons
16. Bu parkı haftanın hangi günlerinde kullanıyorsunuz?
a. Hafta içi b. Hafta sonu c. Değişken d. Her zaman
16. In which days do you usually use?
a. In week days b. On weekends c. Variable d. Every time
17. Bu parkı hangi vakitlerde kullanıyorsunuz?
a. Sabah – Öğle b. Öğle arası c. Öğleden sonra d. Akşam üstü e. Akşam
17. What time do you usually visit this park?
a. Morning-noon b. Noon c. Afternoon d. Everning e. Night
18. Bu parkta ne kadar zaman geçiriyorsunuz ?
a. 1 saatten az b. 1-3 saat c. 3-5 saat d. 5 saatten fazla
18. How much time do you spend at this park ?
a. Less than 1 hour b. 1-3 hours c. 3-5 hours d. More than 5 hours
19. Bu alana geliş sıklığınız nedir ?
a. İlk defa c. Haftada bir e. Ayda bir g. 6 Ayda bir i. Diğer
b. Her gün d. 15 günde bir f. 3 ayda bir h. Yılda bir
19. How often do you visit this park ?
a. First time c. Once a week e. Once a month g. Every 6 months i. Other
b. Everyday d. Every 2 weeks f. Every 3 months h. Once a year
20. Bu parka kiminle gelirsiniz ?
a. Yalnız b. Ailemle c. Arkadaşlarımla d. Komşularımla e. Diğer

20. Who do you prefer to come this park with?

- a. Alone b. Family c. Friends d. Neighbours e. Others

21. Bu parkı tercih etmenizin sebebi nedir ?

- a. Yakın oluşu f. Sakin, sessiz oluşu
b. Alışkanlık g. Tarihi turistik değeri ve tesisleri gezme
c. Buluşma yeri h. Doğal güzelliği
d. Tavsiye i. İçerdiği fonksiyonlar, donatılar
e. Bakımlı olduğu için j. Nedensiz, rastlantı

21. What is the reason for you to visit this park ?

- a. Close to my house, work, etc. f. For being culm
b. Habit g. Walking around historical, touristic places
c. Meeting place h. Natural beauty
d. By recommendation i. Functions and urban furnitures
e. Maintenance j. No reason

22. Bu parkta sizce hangi fonksiyonlar bulunmalı?(Önceliğine göre sıralayınız)

- a. Çok amaçlı bir merkez (Danışma...) d. Açık hava gösteri alanı g. Otopark
b. Dinlenme alanı e. Açık sergi alanı h. Spor alanı
c. Çocuk oyun alanı f. Bitki gösteri alanı

22. Which functions do you want in this park?(Arrange as a priority)

- a. A multi-functional center d. Outdoor show area g. Parking lot
b. Rest place e. Outdoor exhibition area h. Sport area
c. Children playing area f. Plant show area

23. Sizi bu parkta rahatsız eden faktörler nelerdir ?

- a. Bakım çalışmalarının yetersizliği d. Kullanıcı yoğunluğu (Kalabalık olması) g. Diğer
b. Gürültü e. Donatım yetersizliği (bank, çöp kutusu...) f. Otopark sorunu
c. Hava kirliliği

23. Which factors disturb you at this park?

- a. Lack of maintenance d. User density g. Other
b. Noise e. Lack of urban furnitures
c. Air pollution f. Parking problem

24. Parkta yaya dolaşımını rahat sağlayabiliyor musunuz?

- a. Evet b. Hayır

24. Do you like the pedestrian circulation of the park?

- a. Yes b. No

25. Yakın çevre ile park arasındaki ulaşım yeterli mi?

- a. Evet b. Hayır

25. Is transportation well enough from and to park?

- a. Yes b. No

26. Bu parkın hangi mekanını seviyorsunuz?

26. Which part of this park do you like?

27. Bu parktaki bakım çalışmalarından memnun musunuz?

- a. Evet b. Hayır

27. Do you think the maintenance service is well enough?
a. Yes b. No

28. Bu parktaki güvenlik hizmetlerinden memnun musunuz?
a. Evet b. Hayır

28. Do you think the safety of the park service is well enough?
a. Yes b. No

BÖLÜM IV. DONATILAR PART IV. FUNCTIONS

29. Bu parkta yeterince donatım elemanları (oturma bankları, aydınlatma elemanları, çöp kutuları,...) var mı?
a. Evet b. Hayır

29. Is there enough equipment in the park (like urban furniture)?
a. Yes b. No

30. Aşağıdaki donatım elemanlarından eksik gördükleriniz hangileridir?(En çok 5 tercih)

a. Plastik objeler (Heykel gibi)	g. WC
b. Oturma grupları, banklar	h. Satış birimleri
c. Aydınlatma elemanları	i. Çeşme
d. Çöp kutuları	j. Telefon kulübeleri
e. İşletmeler ve güvenlik	k. Yol işaretleri, yönlendirici levhalar
f. Pergola (gölgecik)	

30. Which urban furniture is insufficient at the park? (Max 5 choice)

a. Plastic objects (like statue)	g. WC
b. Sitting groups, benches	h. Selling units
c. Lighting	i. Fountain and water elements
d. Trash container	j. Telephone boots
e. Administration and security	k. Traffic signs, direction signs
f. Pergola and shading elements	

31. Aşağıdaki donatı elemanlarından memnuniyet durumunuz nedir?

	Çok Memnun	Memnun	Fikri yok	Memnun değil	Hiç memnun değil
a. Plastik Objeler (heykel gibi)	()	()	()	()	()
b. Oturma grupları, banklar	()	()	()	()	()
c. Aydınlatma elemanları	()	()	()	()	()
d. Çöp kutuları	()	()	()	()	()
e. İşletmeler ve güvenlik	()	()	()	()	()
f. Spor alanı	()	()	()	()	()
g. WC	()	()	()	()	()
h. Çocuk oyun alanı	()	()	()	()	()
i. Çeşme	()	()	()	()	()
j. Su ögesi	()	()	()	()	()
k. Yol işaretleri, yönlendirici levhalar	()	()	()	()	()

31. What is your satisfaction for the elements presented below?

	Very Satisfied	Satisfied	No Idea	Not Satisfied	No Satisfaction
a. Plastic objects	()	()	()	()	()
b. Sitting groups, benches	()	()	()	()	()
c. Lighting	()	()	()	()	()
d. Trash container	()	()	()	()	()
e. Administration	()	()	()	()	()
f. Sport arca	()	()	()	()	()
g. WC	()	()	()	()	()
h. Children playing area	()	()	()	()	()
ii. Fountain	()	()	()	()	()
j. Water element	()	()	()	()	()
l. Traffic signs, direction signs	()	()	()	()	()

THE EVALUATION OF USER SATISFACTION DEGREES IN EMIRGAN PARK

Ar. Gör. Nilüfer KART

Abstract

In our country, urbanization which grows rapidly and develops out of planning in the ratio of the other countries causes overpopulation and then it causes the human places being lost, social life quality being decreased. The outdoor spaces whether rural or urban places are being lost day by day.

According to these, the main scope of this study is to examine the natural and historical identity of Emirgan Park in Istanbul, the physical change of natural, culturel, social and aesthetic values with over time, to determine today's usage as how well it satisfies the needs of the users, to evaluate the user satisfaction degrees, and finally to suggest sustainable usage of this park without destruction of the nature.

Keywords: User perceptions, Urban parks, Emirgan park

SUMMARY

The purpose of this study is to evaluate, preserve and maintain the existing natural and cultural structure of our study area which should serve in city scale, to determine how well it satisfies the needs of the users and at what degree it serves the citizens open public space needs, as well as to give suggestions on handling the continuous usage according to the wills and needs of the users.

The first stage of this study was a survey analysis of the site and its near surroundings, collecting information and determination of the current conditions of the area. To point out the changes and similarities in the site between the past and today, photographs were taken from different locations and were compared with the historical pictures of the area. Also the function of the units and the quality of the equipments in Emirgan Park were analized and determined visually by photographs. General information about the vision, wills and complains about Emirgan District and Emirgan Forests were gathered by getting in touch with the Sariyer Country, Emirgan District chief's office.

The study and collected information as supported by questionnaires. The questionnaires were prapered to determine the needs and preferences of the users in detail and consisted of questions about the social-economic structure of the users in the first section, transportation to or from the site in the second, usage of the functions in the area in the third, and equipment in the forth section. By evaluation of the data collected from the questionnaires, user's preferences and wills were determined.

As a result of the questionnaires, insufficiency of maintenance and equipment and security problems were determined in the park. Children playing areas and sports facility areas were determined to be the particularly disliked areas. The users mostly like to spend their time around the water feature during their visits, and the natural beauty of the park was the main reason for them to visit this park. Besides the data of the questionnaires, insufficient staff and lack of management were another important problems determined.

The result of this thesis is that the Emirgan Park's natural structure should be preserved, the quality of its spaces should be advanced, and the park should be revised according to the wills and needs of the users.

In the discussion and conclusion part of the thesis, under the light of all the data collected from literature and data from the questionnaires, the area's functional and structural elements sufficiency, its social and physical structures pleasing degree were examined and explained. Accordingly, the need of the users was tried to be pointed out by some planning and designing suggestions.

KAYNAKLAR

AKTÜRK,D., 1991: Kentsel Tasarımda Psikolojik Boyut. 1. Kentsel Tasarım Ve Uygulamalar Sempozyumu. 23-24 Mayıs 1991. Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İstanbul.

AYSU,Ç., 1994: Emirgan. İstanbul Ansiklopedisi, Cilt 3. ISBN: 975-7306-00-2, İstanbul.

BURNS, R. C., GRAEFE A. R., TITRE, J. P., 1996: An Assessment of Customer Satisfaction at a U.S. Army Corps of Engineers Waterbased Recreation Area: The Case of Lake Sakakawea, North Dakota. Northeastern Recreation Research. Proceedings of the 1996 Northeastern Recreation Research Symposium. March 31- April 2, 1996, Bolton Landing, New York. United States Department of Agriculture, Forest Service, Northeastern Forest Equipment Station, General Technical Report- NE- 232.

GEHL, J., 1987: Life Between Buildings: Using Public Space. Çev: Jo Kohl. New York Van Nostrand Reinhold.

KALIPSIZ, A., 1994: İstatistik Yöntemler. İ.Ü. Yayın No: 3835, Fakülte no: 427, ISBN: 975-404-368-X, İstanbul.

TEKELİ, İ., 1994: Bir Kentsel Tasarım Kavramının Geliştirilmesi Üzerine Düşünceler. Kent Planlama, Politika ve Sanat. ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayını, Ankara.

YALTIRIK, F., 1994: Emirgan Korusu. İstanbul Ansiklopedisi, Cilt 3. ISBN: 975-7306-00-2, İstanbul.

YALTIRIK, F., A. EFE, A. UZUN, 1997: Tarih Boyunca İstanbul'un Park Bahçe ve Koruları Egzotik Ağaç ve Çalıları. ISBN: 975-8183-00-1. İ. B. B., İstanbul Asfalt Fabrikaları A.Ş. İsfalt Yayını:4. İstanbul.

YAŞLICA, E., 1991: Kamu Alanlarındaki Kullanıcı Katılımı ve Ankara'da Konur Sokak'ta Çevre Tasarımı İçin Kullanıcıya Dönük Bir Araştırma. Kamu Mekanları Tasarımı ve Kent Mobilyaları Sempozyumu 15-16 Mayıs 1989. Mimar Sinan Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, 1991, İstanbul.

YAŞLICA, E., E. TANRIVERMİŞ, A. AKAY, 1999: Peyzaj Tasarımın Kentsel Tasarım Süreci İçindeki Yeri. Kentsel Tasarım: Bir Tasarımlar Bütünü. 26-27-28 Mayıs 1999. Mimar Sinan Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İstanbul.

YÜCESOY, E., Ö. GÖKBULUT, 1999: Kentsel Tasarımda "Mekansal Kimlik" Tartışmaları Üzerine Bir Değerlendirme: Mekansal Kimliği Okumak. Kentsel Tasarım: Bir Tasarımlar Bütünü. 26-27-28 Mayıs 1999. Mimar Sinan Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İstanbul.